
GOVOR PREDSEDNIKA MATICE HRVATSKE MIRE GAVRANA POVODOM 180. OBLJETNICE UTEMELJENJA MH, 13. lipnja 2022.

Poštovani predsjedniče Vlade Republike Hrvatske gospodine Plenkoviću!

Poštovani izaslanice predsjednika Hrvatskoga sabora, potpredsjedniče Sabora akademiče Reineru!

Poštovani ministri, gospođu Obuljen Koržinek, gospodine Grliću Radmane, gospođu Tramišak i gospodine Filipoviću.

Poštovani državni dužnosnici, obnašatelji izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, predstavnici vjerskih zajednica, predstavnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, rektori, predstavnici akademske zajednice, predstavnici državnih, gospodarskih, znanstvenih, zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih ustanova, kao i predstavnici medija.

Dragi i poštovani članovi upravnih tijela Matice hrvatske, predsjednici ogranaka i pročelnici odjela, kao i svi prisutni članovi, zaposlenici i prijatelji Matice hrvatske te ostali gosti.

Poštovane dame i gospodo!

Iznimno sam sretan što smo se okupili u ovome hramu kulture odati počast našim prethodnicima. U proteklih 180 godina izmijenilo se pet država u kojima su Hrvati živjeli, a Matica hrvatska opstala je i ostala svjetionikom hrvatske kulture, znanosti i prosvjete. Ostala je važnim čimbenikom našeg identiteta i ljubavi prema domovini. Cilj Matice hrvatske bio je i ostao izgradnja domovine na koju možemo biti ponosni i boljitak svakoga hrvatskog čovjeka. U proteklih 180 godina Matica je stekla povjerenje svoga naroda, dijeleći s tim narodom i dobro i zlo, bivajući sve vrijeme ustanovom koja nastoji našem postojanju na ovome svijetu dati viši smisao, polazeći od one biblijske mudrosti da „ne živi čovjek samo o kruhu“.

Iako duboko ukorijenjena u gradu Zagrebu, gdje je utemeljena 1842. godine, Matica hrvatska nije nikada bila zagrebačkocentrična ustanova, nego baš naprotiv – Matica se zauzimala i zauzimat će se za to da u svakom i najmanjem gradu i naselju pridonese bogatstvu društvenog i kulturnog života.

Stoga su nam naši ogranci iznimno važni i dragocjeni. U Maticu hrvatsku dobrodošao je svaki čovjek, bez obzira na svoja politička uvjerenja i svjetonazor, pod uvjetom da mu je stalo do dobrobiti hrvatskog naroda. Mi smo obitelj u kojoj želimo svakom članu omogućiti samoostvarenje, a hrvatskoj kulturi nesputanu suradnju i komunikaciju sa svim zemljama i svim narodima svijeta.

U proteklih sedam mjeseci od Izborne skupštine ustrajali smo na transparentnosti našega poslovanja, na izgradnji povjerenja i kvalitetnijih međuljudskih odnosa. Dijalogom i uzajamnim uvažavanjem dolazimo do najboljih mogućih rješenja. Dovoljno je reći da smo u ovih sedam mjeseci imali pet sjednica Glavnoga odbora i na njima donijeli više od 130 odluka, i to sve odreda jednoglasno. Nismo poništili nijednu od odluka prethodnih upravnih tijela koja su se odnosila na programe u 2022. godini, držeći se načela da povijest ne počinje od nas, ali smo na ranije usvojene programe nadodali još deset važnih ciljeva samo

za ovu godinu, među kojima su bili pokretanje tribine SUČELJAVANJA U MATICI HRVATSKOJ, na kojoj se tematiziraju najvažnija pitanja našega društvenog, političkog i gospodarskog života.

Progovaramo stručno i argumentirano o svim važnim pitanjima, sve u želji da kritičko mišljenje i sučeljavanje argumenata bude pretpostavkom rješavanja i najsloženijih problema. Tehnički smo se opremili i pokrenuli Matičin *podcast*, snimamo naše tribine, predavanja i promocije i nastojimo doprijeti do šire javnosti i do svojih članova i simpatizera u Hrvatskoj i diljem svijeta. Stalo nam je da se naši odjeli i središnjica čim bolje umreže s ograncima. Nije nam bilo teško proteklih mjeseci proputovati tisuće i tisuće kilometara pohodeći svoje ogranke u želji da se bolje upoznamo s njihovim radom. Otpočeli smo s prezentacijama svoga rada po fakultetima, što će se intenzivirati na jesen, a sve u želji da u svoje redove privučemo i što veći broj studenata i sveučilišnih profesora.

U proteklih pola godine naše članstvo utrostručilo se u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Osnovali smo nove ogranke na Kupresu i u Hrvatskoj Kostajnici, a do kraja godine planiramo osnovati ogranke u Vitezu, Ljubuškom, New Yorku, Novom Sadu i Banjoj Luci.

Iznimno smo sretni što u Bosni i Hercegovini imamo čak 15 aktivnih ogranaka. Hrvati iz Bosne i Hercegovine posebno su nam u srcu, pogotovo u ovim teškim vremenima. U godinama koje su pred nama ustrajat ćemo na jačanju i produbljivanju veza s njima. Želimo da znaju da će uvijek imati snažnu podršku u Matici hrvatskoj.

Proteklih mjeseci ustrajemo i na tematiziranju najvažnijih gospodarskih pitanja u našoj zemlji i istodobno se povezujemo s najuspješnijim gospodarstvenicima koji postaju našim podupirateljima i istaknutim matičarima.

Svi znamo da je Matica prvenstveno utemeljena kao kulturna ustanova, ali ona nikada nije bila samo to. Matica se proteklih 180 godina bavila svim aspektima društvenog života, želeći da kroz nju hrvatski čovjek izrazi svoju samobitnost u punini.

Usuđujem se ustvrditi da su hrvatski jezik i hrvatska književnost bili najvažnijim razlozima utemeljenja Matice hrvatske – povijest Matice povijest je borbe za afirmaciju hrvatskoga jezika, što se najzornije pokazalo sredinom 19. stoljeća kada je zalaganjem Ivana Kukuljevića Sakcinskog hrvatski jezik postao službenim jezikom našeg Sabora, a potom se kao najvažnijim ciljem Matice hrvatske upravo jezično pitanje nameće 1967. godine donošenjem glasovite „Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika“, iz čega će se izroditi nacionalno osvještavanje, a potom i političko gibanje koje će se kolokvijalno nazivati Hrvatskim proljećem.

Unatoč tome što je prošlo već trideset godina od osamostaljenja, hrvatski jezik i danas je osjetljiva tema. Stoga su novoizabrano Predsjedništvo i Glavni odbor Matice hrvatske u prosincu prošle godine donijeli jednoglasnu odluku da se u miru i tišini pristupi izradi nacrtu Zakona o hrvatskom jeziku, što je naišlo na jednodušnu potporu matičara diljem zemlje. U okrilju Matice hrvatske, najstarije kulturne udruge u Hrvata, formirali smo radnu skupinu vrhunskih jezikoslovaca sa zadatkom da iznjedre moderni uporabljivi zakon u kojem neće biti nikakvih restrikcija ni inspektorata, nego je cilj da se hrvatskom jeziku napokon dade prilika da se samoostvari u svojoj punini. Zakon o hrvatskom jeziku neće propisivati kako ćemo govoriti, neće književnicima određivati kako će stvarati umjetnička djela. Taj zakon zaštitit će sva tri hrvatska narječja (kajkavsko, čakavsko i štokavsko) i njihove idiome.

Zakon će biti komplementaran sa Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a poštivat će i zakonske odredbe koje se odnose na sredstva javnoga priopćavanja. Zakonom

će se urediti samo javna uporaba našega materinskog jezika. Nakon usvajanja Zakona, hrvatski jezik više nikada neće biti prepušten ulici ni samovolji ljudi kojima nije stalo do hrvatske kulture i hrvatskoga identiteta. Podsjećam one koji su zaboravili da je hrvatski jezik priznat kao 24. jezik Europske unije, da je 1. rujna 2008. međunarodno upisan i u Washingtonskoj biblioteci, da ga je uostalom hrvatskim imenovao naš velikan Marko Marulić prije 500 godina u proslavu svoga slavnoga spjeva *Judita*.

Dakle: samo je pitanje našega samopoštovanja kada ćemo poput većine europskih naroda donijeti zakon o svome materinskom jeziku. U tome nam treba pomoć Vlade, koja je pokrovitelj ove svečane proslave, ali nam treba i podrška svih zastupnika u Hrvatskom saboru; stoga smo pozivnice za ovu proslavu odaslali na predsjednike svih šesnaest saborskih klubova zastupnika. Želja nam je da donošenje Zakona o hrvatskom jeziku bude trenutak naše sloge. Uvjeren sam da će ova generacija matičara i hrvatskih političara napokon učiniti taj konačni dokaz našeg samopotvrđivanja koji hrvatski narod iščekuje već desetljećima. A kao nadahnuće svima nama za taj čin, neka nam budu riječi Gjura Arnolda, jednoga od najznačajnijih predsjednika Matice hrvatske, koje je izgovorio davne 1905. godine: „Ako je narodni jezik najvjernije ogledalo narodnoga mišljenja i čuvstvovanja, kao što sumnje nema, onda on nije dobio ime materinjega samo zato što njime majka govori djeci svojoj – nego i zato što se u njegovu povodu rađa u svakoga misao duševnoga zajedništva s narodom. To drugim riječima znači da po jeziku materinjem ne postajemo samo članovima izvjestna naroda, nego postajemo i dionicima čitave njegove kulture kako se je ona historijski razvila.“

Drage matičarke i dragi matičari, dragi podupiratelji i simpatizeri Matice hrvatske, neka nam ova važna obljetnica bude pozivom na hrvatsku slogu. Riječ sloga gotovo je iščezla iz svakodnevne uporabe, a danas nam je potrebija nego ikada prije. Vremena koja živimo iznimno su teška i neizvjesna, hrvatski narod teško podnosi političke, ideološke i svjetonazorske podjele koje nas razdiru. Zbog njih hrvatski čovjek osjeća tjeskobu i zbunjenost. Stoga mi dopustite da u ime više od četiri tisuće matičara s ovoga mjesta pošaljemo poruku o našem zajedništvu, o ljubavi prema našoj kulturi, znanosti, prosvjeti, identitetu i našem jeziku, te da pozovemo sve Hrvate da i sami pridonesu tom zajedništvu i uzajamnom uvažavanju.

Trudit ćemo se da u vremenima koja su pred nama Matica hrvatska bude najčvršćom poveznicom hrvatskoga identiteta i hrvatske sloge.

Hvala Vladi Republike Hrvatske, svim našim podupirateljima, zaposlenicima u središnjici, djelatnicima Hrvatskog narodnog kazališta, matičarima i umjetnicima koji su doprinjeli ovoj svečanoj proslavi, te svima nazočnima koji su svojim dolaskom uveličali ovaj događaj.

Na koncu, dopustite mi da svim matičarima i prijateljima Matice hrvatske čestitam 180. obljetnicu utemeljenja, sa željom da nas i u budućnosti vode matičarski ideali na dobrobit naše domovine.